

R E G É L Ő.

PESTEN Csötörtökön Június 27^{kén} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csötörtökön:
Évnegyedi díjja helyben 1 ft 36 kr borítéktalanul; postán 2 ft ezüstben.

Három évnegyedre helyben 4 ft 48 kr; postán 6 ft.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Munk Kriska. *(Folytatás.)*

Tovább folytatván édes atyja a' beszédet, midőn a' királynak elmebeli ritka tehetségeit a' tudományok és szép művészet iránti vonzalmát dicsérné, a' leányzó mind erre teljes megelégedését, 's helybehagyását, feje hajtásával jelelé-ki, nem vevén azonban észre, miképpen nyugvának ő rajta mindig láthatóbb örömmézzettel a' kedves jövevénynek pillanati, ki végre félbe szakasztván hallgatását, megilletődött hangon mondá: „Ha tudná a' király, hogy Svécziában illy forró szivek buzognak érette, milly szívesen veendné ő azt!” Erre a' hon-szeretettől felbuzdult házi ur megragadván a' ragyogó kupát, felkiált: „Éljen Keresztely a' Dánok királya, és pedig mint a' Svédek meggyőzője!” — Kriska-is hasonlóan nedvesíté bibor ajkát a' mélyen tisztelt fejedelem szerencséjére. Minekutánna néhány óra mulva, a' barátságos vacsorát vigan költötték volna el, az éjjeli nyugalomra vágyás széjjel oszlata őket, csak Kriskától távozott minden álom. A' legközelebb mult esti történetek tarka képei lebegtek felriasztott képzeménye előtt, 's rövid szenderedésében nyugtalan álmai hol a' királyt, hol pedig az idegen vendégnek csudás jelenését tüntették untalan elejébe. Így lepte-meg a' viradti szürkület a' nyugtalan alvót, fohászkodva vánszorgott-ki ágyából, felnyitá ablakát, 's fájdalmasan pillantott a' hadi vezérnek készülétekkel foglalatoskodó embereire, mi őt a' rögtöni elválásra szomorúan emlékezteté. Derülten fénylett már a' nap világa, 's Kriska még mindig egy helyben állott, komor elmerülésben tekintvén a' vad erdős táj felé, mig a' boltozott folyosón hangos férjfi-lépések riasztanak-fel andalgásából, 's az, kiért szive olly rendkívül doboga, hozzá be-

lépne. Szives köszönettel bizonyítá a' hős, hogy azon gyógyító ir Kriska kezeitől kettős erőt nyervén sebének csudásan használt. A' dicsért hölgy nyájas zavarban szerte széjjel szökteté szemérmes pillanatit a' szobában, 's ekkor azok, amaz általa elmésen felkoszorúzott királyfi ábrázatjába ütköztek; a' kedves hősnek villogó szemei pedig mindenütt nyomozván ötet ugyan azon akadának-fel. „Kicsoda ezen fiú?“ kérdé szaporán, 's meglepetve. — „A' király — felele nagy ártatlanul Kriska; anyámnak rám maradtott legdrágább hagyománya.“ — „'S ki füzte homlokára a' babérkoszorút?“ kérdé amaz enyelgő mosolygással. — „Én, — válaszol gyengén pirulva Kriska — midőn Keresztely (Christian) Calmart ostromolná, azon örvendetes hiedelmemben, hogy a' király bizonyosan győzend, diszesítém diadali koszorúval angyali gyermek-képét.“

Gyengéd szorítással fogván-meg Kriska kezét, a' hős kérte a' leánykát, engedné neki által ama hősi diszt, a' babér koszorút, hadd nyujthassa azt által ön magának a' királynak, 's ez által megtudassa véle, hogy honszeretet az ellenföldön-is koszorút füz számára. Szives indulattal hajlott kérésére Kriska; a' hős pedig egy ragyogó ékeséget oldott melljéről, 's azt a' szép honosné lilíomfehér nyakára köté. „Ezt emlékül, — így szólt, — addig-is, mig valaha jobb időkben hazánkban viszont találkozandunk, 's hálámat ismételhethetem a' barátságos, és szives elfogadásért, melyet soha se felejthetek. Ekkor, a' megilletődött leányzó előtt illően hajtván-meg magát, sebes, sarkantyú peregte lépésekkel sietett-el tőle; szegény Kriska pedig furcsa érzelmei közt, egymást váltó bús pillanattal hol a' drága villogó emléket, hol pedig az erdő setétjébe mind inkább 's mélyebben vonulók után nézett. Ez idő óta hajdan olly csendesen dobogó szive meghasonlott; nem volt már egyedül a' király, ki azt, mint ez előtt, fellengzőn 's határtalan bírá; a' nevezettlen hős elvivá az ismeretlen példaképnek elsőbbségét; vagy Keresztelyt kellettik vala ehez tökéletesen hasonlónak, vagy emezt mind azon diszekkel felruházva, képzelnie mellyeket Kriska a' Dánok királyán olly nagyon csudált vala.

Bár IV-ik Keresztely rövid idő folyta alatt vette volt

meg Calmár városát, mindazonáltal három hónap szaka kívántatott, hogy a' rokon nevű igen erős várat-is hatalma alá hódíthassa. Akkoriban hunyt-el IX-ik Károly svéd király; a' fija 's utódja Gusztáv Adolf folytatá a' hadat, melly Dániára nézve mindig szerencsésen folyt. Keresztely Elfsburg 's Guldburg várak felé vonta őszve seregét, hogy ezeket-is ostrom alá vehesse. Ezen idő közben Fortuna istenasszony a' tisztes Munknak már rég ohajtott vevőt hozott birtoka eladhatására, ki jól megadta az árát annyi-val-is inkább, mivel ezen jószág még hajdan-is már a' vevő nemzetségének birtoka volt. Alig hagyák oda e' vidéket a' harc viharai, midőn Munk és leánya azonnal vissza sietének Dániába, 's még alig értek a' határra, midőn Anna Katalin királynénak holt híre értésükre lön; midőn pedig az ohajtott földre érnének, hova vágyjok vezeté őket, ott csupa szomorú 's bú által elsanyarodott alakokra találtak, mert a' hív jobbágyok elrettentve a' veszedelem dühétől, mellyben királyuk forgott, 's egyszersmind a' fijaik, férjeik, apjaikért érzett aggodalmokban panaszos félelemtől valának elfogódva. Egyedül csak Keresztely győzelmeinek híre, 's Elfsburg és Guldburg váraknak történt szerencsés bevétele enyhíté kevéssé-bús borongásikat. Végtere elérkezett a' régen ohajtott béke, melly Sz. András hava 19-én 1612. Knöörödön a' Dánok javára kötötett, mert egyéb haszonhárulások között, a' hármas koronának dán czimerbe iktathatása megerősítették, 's a' Dánoknak norvég birtokuk-is biztosított. Most már örömmel fogadá a' nép oly dicső békehozó királyát, 's Kriska, kinek édes atyja Koppenhágához közel egy jószágocskát vett, hol meg-is telepedék, atyja előtt nagyon könyörgött, bocsátaná-be őt a' fő városba, hadd láthatná már egyszer ő-is a' diadalmas Keresztelyt. A' jámbor öreg annyi-val szívesben teljesíté kérelmét, mivel ez uttal őt egy közel rokonának leányával szándékozott megismertetni. Általányos örömkészületek közt érkezett-el azon nap, mellyben a' szívből ohajtott király jobbágyainak hív körébe tére vissza; egy nagy csoport pór nép' tolult a' királyi lak felé, hogy szemlélhesse ismét az északnak ragyogó csillagát, ki oly dicsőült fénnel sugárzott ismét a' honi falak között. Kriska

pihegő szívvél, 's kíváncsi pillanattal, leste egy erkelyen állva azon örvendetes perczet, mellyben az imádott király keresztül menend, 's kinek kísérő csoportja között Elfelejt-hetlenének jelenlétét-is bizonyosan sejdíté. Ekkor egyszerre felriada a' tömött csoportozott sokaság örömkialtása: „Jön a' király, itt van már! éljen a' mi királyunk!” — 's a' mint az utsza hajlásánál a' kellemetlen tévedéstől meglepetett leányka megpillantott egy ugyan felséges, de nem szép alakot pompás ruházatban lóháton, ki minden örömkialtások mellett-is feszes tartásban 's komoly pillanattal, észrevehetőleg lovaglott, 's csak észrevehetlenül hajtá-meg fejét. Nem ez volt ama szelid példakép, mellyet Kriska tüzes képzeménye alkotott vala magának; de most nagy örömeire mindjárt a' király oldala mellett azonnal szemügyre vevé az egyszerűn öltözött ugyan, de még-is bájos alakját ama nyulánk hadivezérnek, ki büszke ménjéről nyájasan köszöntgeté a' sokaságot, melly Keresztely diadalmas elfogadása végett, 's annak üdvözlésére olly számosan sereglett vala össze. ~~Eltűnt volt már a' szép csapat a' nézők szemei előtt,~~ Kriska még most-is csendesén mélézva helyben állott; 's utánna bámult a' még másodszor is erre forduló szép tüneménynek. Csalatkozó itéletét a' király felől nem merészlé kimondani, de igen fájt neki, hogy azon szelid, jámbor, hős vonások helyett, mellyeket annak tulajdonított, egy büszke, 's hideg pillanatú, durczás, komoly arcot lelt vala fel benne.

A' király vissza érkezése óta már néhány nap haladott-el, a' nélkül, hogy Kriska azt, ki szívét egészen, olly annyira elfoglalá, szem ügyre vehette volna, mit azonban szüz szemérme ön magával-is alig sejdítettett. Akkor az udvartól egy meghívás érkezék minden előkelőbb rendűekhez a' bekövetkezett béke meginneplésére, mellyet a' dícsőülten visszatért király fényes pompával tartatni rendele. Sürgetős kérelem után Kriskát-is rá vette rokona a' vele együtt megjelenésre; bár milly szemérmes 's örvendő érzelmek válták-fel egymást keblében 's bár mennyire elismeré, hogy az illy egyszerű falusi leányka koránt sem illenék a' pompás udvari gyülekezetbe; még-is azon örvendetes gondolat bátoritá őtet, hogy ott ama kedvesét fel-lelheti, kit

szemei már mindenütt haszontalan keresének, 's csak ott remélheté megláthatását. Midőn az örvendő rémitő pillanatot megjelene, és Kriska egyszerű ruhába öltözve ugyan, de a' villogó gyémántláncz haja arany fűrtjein keresztül füzve levén a' legbájosabb szépség ritka alakját ábrázolná ön kecséit nem sejtván, remegve lépett a' hivatkozatlan leánya, a' számtalan ragyogó gyertyák világában fényesen tündöklő szobákba. Csak halkan merészle parányi lábait a' pompásan himzett virágos szőnyegekre bocsátani, 's inkább tévelyegve repkedteté szemérmes pillanatit köröskörül, hogy sem a' magos arany rámás tükrökben legeltesse szemeit. Midőn már néhány illy pompás, 's jó illatú szobák során átkelt volna, szívdobogva szemléle a' diszterem (Festsaal) ajtajinak felnyílását, melly előtt egy jó csoport fényes öltözetű, ragyogó alakok hemzsegték. A' rendkívüli fénytől csudásan meglepetett idegen szép leánya mindenek szemeit magára vonván különös figyelmet gerjesztett maga iránt; 's bár mindenek pillanatja rajta lebegének-is, az ővéi mindazonáltal csak egy tárgyat hajhásztak. Most meg nyílnak a' második ajtó szárnyai, 's a' kedvelt Keresett könnyed illő tartással lejtett-be; de mit éreze Kriska, midőn a' sokaság ezt susogván: „A' király!“ — alázatos tisztelettel magát a' belépő előtt meghajtá. A' legmélyebb illetődéssel meglepetett Kriska vissza vonult 's magát elrejté. A' magos biborláng, melly nyílt arcát elfutá, nagyon észrevehetőleg ábrázolá belső háborgását, 's ő inkább ijedt-meg előbbi álmai valósodásától, hogy tudni illik a' dán királyban minden szeretetre méltót egyesülve lelt-fel, mint legközelebb történt kedvetlen csalódásától; olly fájdalmas érzés fogá most őt el, melly nem engedé azt megtekintenie, kihez érzelmei ellenállhatlanul vonzák őtet, 's ezen szempillantatban homályosan borongott előtte, hogy azon érzések, mellyeket ő a' vélt hadi vezér iránt olly vívtalan ápolgatott, egy királynak megtisztelésére nem illők, ki jelenleg-is olly szeretetre méltó, olly kegyes vala, 's ezen disz körbe-is úgy bele illett, mint hős bajnokinak oldala mellett a' diadalmas vérmezőre. Keresztely minden tartozkodás nélküli barátságos mulatásra ébresztvén mindnyáját, sorba járta vendégeit; de az egykor már

ötet-is barátságosan megvendéglő leánykát észre nem revé, kit a' rajta bizonyosan kitünendő zavarodás réme, ha hogy őt a' király szemügyre veendené, hátra vonulva, 's egy bibor karszékben ülve tartoztatott vissza. De minekutánna egy raj udvari nemes apród (Page) aranyos csészékben minden nemű frisitő italokkal kínálgatva a' körül állók során rést törne, 's a' királyi gazda széjjel tekintve nyájasan legeltetné szemeit a' tarka forgásban zajgó gyülekezeten, eltitkolatlan meglepéssel esének pillanati a' szívébe mélyen hatott hű jobbagynéjának arczára-is. „Munk Kriska!“ felkiáltott sebesen hozzá közeledvén, 's nemes vonásaiban a' legérzékenyebb öröm mutatkozik. Kimondhatlan örmébájjal, 's csak maga nehéz tartoztatásával hallá Kriska a' király szavaiból ennek legszívesb részvételét Kriskának Dániába történt szerencsés vissza térése iránt, 's nem revé észre, mint bámulának minden szemek ő reá. De a' király rögtön a' körül állók felé fordulván, felhangon beszéllé-el Kriskával svéd országban történt csudás ismeretségének egy részét, melly azonban a' barátságos hazafias elfogadást tárgyazta. — Mint dobogott a' szemérmes szűz kebel, mint lebegett szemei előtt életének őt olly csudásan megható legkedvesebb vissza emlékezése! midőn ugyan az, ki előtte olly becsesé tevé azt, még most-is mindig olly hála-érzettel emlékezett róla. Azon komoly férjfi pedig, kiben Kriskának első tévedése a' királyt sejdítetté vele, nagy megilletődéssel figyelmezett, 's most komor pillanatja vig tekintetre derült, és szokatlan szíveséggel nézegetett Kriskára, kinek későbbben értésére esett, hogy eme férjfi a' királynak fő hadvezére, 's kedvencze, és iránta az egész ország átaljában mély tisztelettel viseltetik. A' két országok királya 's a' kegyes hölgy szívének birtokosa viszont Kriskához fordulván vissza, csendesebb hangon bizonyítá, hogy Svécziából hozott legbecsesb emléke azon babér koszorú volna, mellyet Kriska kezei fűztek számára; csak mély, 's alázatos meghajtással viszonzta Kriska az ennyire leereszkedő uralkodónak kegyes szavait, ki alig távozik tőle, midőn ő-is szabadkozni ohajtott a' lármás-zajból. *(Végzet következik.)*

II. JELES MONDÁS

J e l e n v a l ó.

Roszzat ne félj, 's ne kívánj jót
 Mult és jövő közül;
 Öleld-meg a' jelenvalót,
 Melly játszik és örül:
 'S bár ködbe néha burkozik,
 De színe gyorsan változik
 'S ajkán mosolygás ül.

Kölcsey.

III. K Ö L T É S Z E T.

C s ó n i k

Pentelénél rege az epemirigy korából.

A' szöke Duna hullámszik rezgő-habokkal
 Küttök csónik, és küszködik vész dagályokkal
 Pentele néz! Pentelének kised szigete
 Csónik után néz, és közben közben nevéte,
 Hogy az emberi élet
 Már minő gyarlóvá lett.

Jó a' hajós, és partra száll — egy csónikot lát,
 És ki-emeli belőle beteg hajósát.
 „Homok, fővény, nap melege — szóll — ugy-is neked
 Hasznos, 's elég, ha elemészt epemirigyed.“
 Megy ő, 's nézi Pentele
 A' mint vissza tért véle.

Megy a' hajós! nem messze már, 's a' hab habra kel,
 És a' mint kiköt, el alél, reszket a' kebel,
 Borzadozás, hideg futja, 's a' mint partot ér,
 Lerogy, teste rangotószik, és segédet kér,
 Fel néz! 's az előbb beteg
 Most védkarral jelent-meg.

„Elhoztad ugy-e csónikom? — szóll a' most elért —
 Hála, hogy homokra tevél, 's egészségem tért.
 Most jer! és ha használhatnék, fővényre teszek,
 Nekem csak egy csónikóm volt, most kettőt viszek,
 'S ha felgyógyulsz, majd ketten
 Halásznak a' mért helyen.“

Szóll, 's kiválasztja csónikát, melly az övé volt,
 És kettőt a' hajóséból még hozzá csatolt,
 'S ment. — És az előbb gazdagabb csak ugyan meghalt.
 A' csónikok ezé lettek, — kit az vélve csalt.
 'S Pentele jókat nevet!
 Mi gyarló még az élet!

Madarász József.

IV. Különféle.

Jó feltalálás. Haydn, a Teremtés (*Schöpfung*) hervadhatlan koszorújú szerzője Esterházy Miklós herczegnek sok ideig udvari hang-kar-igazgatója (*Hof-kapell-meister*) volt. De minthogy a' herczegnek e' hang-kar felettébb sok költségebe került, annak eloszlatásáról gondolkodék, 's kinyilatkoztatá kívánságát Haydn-nak. „Kegyed mindazáltal — monda nyájasan, — enyim marad, 's házamban élhet, irhat, szerezhethet kényelme 's tetszése szerint.“ — A' művész köszönte hercege kegyeségét, de az eloszlásra semmit se felelt, hanem szobájába menvén — szokása szerint II-ik Fridrikhtől kapott gyűrűjét ujjára dugván (mert ez hozta a' jeles hangművész veteránt mindig lelkesedésbe) — egy remek *Symphoniát* szerzett, melly Haydn bucsúja“ (*Haydn's Abschied*) név alatt ismeretes. Ezt rövid idő múlva a' herczeg előtt az egész karral eljátszotta. A' műszerezés (*Instrumentirung*) úgy volt intézve, hogy kezdetben az egész kar egyetemleg játszott, de az utolsó darab végén egyik a' másika után elnémult, 's eloltván gyertyáját, hangszerét hóna alá vevén eltávozott, úgy hogy végre Haydn egyedül maradt, 's azután ő-is hasonlót tevé. A' nemes szívű herczeg elérté a' szerény de finom czélzást 's a' hang-kart udvaránál még egy darabig megtartá.

Muki.

V. NEVETTETŐ PILULÁK.

Náczi szorgalmas tanuló esztendőnkint boszankodék a' kalendárium készítőkre öszveséggel. „Mióta emlékezhetem — így dörmöge asztalához csapván a' nemzeti kalendáriomot — mindig vasárnapra tesszik ezen emberek — husvét első innepét.“ Pacz.Józs.

„Aranyat, töményt, és mirhát vittek a' napkeleti fejedelmek az Idvezítőnek,“ — mond a' katechizáló tiszteletes, és egy nevetkező gyermeknek vesszőt ígér ha nem vigyázand. „Hiszen vigyázok Tisztel. Uram.“ — „Hát mit vittek ajándékol a' három királyok?“ — „Aranyat, töményt, és irhát“ — felel a' kérdezett gyermek, ki tobak *) fija volt.

Fenicz.

*) Juh és kecskebőrt kikészítő timár.

Szórejtvény.

Három betű.

S-el: nagy madár; előle

Fut a' kicsiny, mert fél tőle.

K-val: kis állat hajléka;

Visszán: embernek játéka.

H-val: állati testben rész;

V-vel: föld gyomrában tenyész.

L. K. Egerből.

Előbbi rejtvény: 1) Angoly kert. 2) Gönczöl szekere.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86 szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utszája 612.